

„7 ścieżek do szkolnego sukcesu” – to projekt, którego celem jest wyrównanie szans edukacyjnych uczniów z klas I – II napotykających problemy w opanowaniu podstawowych umiejętności szkolnych takich jak: czytanie, pisanie, liczenie, poprzez organizację zajęć terapeutyczno- rozwojowych

Projekt realizowany jest na terenie szkoły. Uczestniczy w nim 8 uczniów wyłonionych w trakcie badań przesiewowych prowadzonych przez psychologa z poradni psychologiczno – pedagogicznej. Cykl zajęć obejmuje 1 rok szkolny. Zajęcia odbywają się 2 razy w tygodniu. Jednostka terapeutyczna liczy 90 min. Roczny cykl zajęć obejmuje 50 jednostek terapeutycznych

Główna idea projektu polega na włączeniu w zakres terapeutycznych oddziaływań wszystkich rodzajów inteligencji.

Cele terapeutyczne programu:

- Kształtowanie i doskonalenie kluczowych umiejętności szkolnych
- Rozwijanie 7 rodzajów inteligencji
- Podnoszenie samooceny dziecka
- Usprawnianie funkcji percepcyjno- motorycznych

Zadania terapeutyczne programu:

- Rozwijanie inteligencji: słownej, wizualno-przestrzennej, logiczno–matematycznej, muzycznej, fizyczno-kinestetycznej, interpersonalnej, intrapersonalnej,
- Rozwijanie świadomości siebie
- Podnoszenie samooceny dziecka

Charakterystyka poszczególnych rodzajów inteligencji:

- **Słowna** (dar słowa, giętki język) to zdolność posługiwania się słowami, werbalizowania myśli, umiejętność komunikowania się za pomocą słów, czytanie, pisanie, bogactwo językowe (duży zasób słów, łatwość wypowiedzenia się), umiejętność prezentowania swoich racji, uporządkowanie, systematyczność, dobra pamięć słowna.
- **Wizualno-przestrzenna** (obraz, wyobraźnia, świadomość przestrzenna, wizualizacja) to wyobraźnia przestrzenna, dobry odbiór świata wizualnego, myślenie wizualne, uczenie się wzrokowe, dobra orientacja w terenie, umiejętność czytania map, wykresów, schematów, wycucie kolorów, zdolności plastyczne, dobra pamięć wzrokowa, myślenie w trzech wymiarach, skuteczna praca z przedmiotami
- **Słowno- matematyczna** (logika, liczby, matematyka, myślenie naukowe) to umiejętność liczenia, kalkulowania, logicznego i analitycznego myślenia, wyciągania wniosków, formułowania pojęć, klasyfikowanie, działanie według wzorów, planowanie, szukanie związków, analogii, stawianie i sprawdzanie hipotez, krytyczne i kreatywne rozwiązywanie problemów, zorganizowanie, systematyczność, dokładność.
- **Muzyczna** (muzyka, rytm, dźwięk, melodia) to wrażliwość na dźwięk, tembr, rytm czy ton, dobra pamięć muzyczna, poczucie rytmu, granie na instrumencie, śpiewanie, taniec, słuchanie muzyki, silne powiązanie między muzyką i emocjami, uduchowienie.
- **Fizyczno-kinestetyczna** (ruch, ciało, dotyk, zręczność, mowa ciała) to wielostronne zdolności motoryczne, dobra koordynacja ruchów ciała, zręczność, kontrola nad przedmiotami, uzdolnienia sportowe, manualne, dobra komunikacja za pomocą gestów, mowy ciała, przyswajanie informacji poprzez dotyk, uczenie się poprzez dotyk, uczenie się przez działania praktyczne, ruch, manipulacja, poczucie czasu, dobry refleks, aktywność ruchowa w czasie słuchania lub oglądania czegoś.

- **Interpersonalna** (komunikacja, współpraca, relacje) to umiejętność komunikowania się z innymi, łatwość w nawiązywaniu kontaktów, myślenie o innych i próba zrozumienia innych osób, reagowanie na potrzeby innych osób, posiadanie empatii i rozpoznawanie różnic pomiędzy ludźmi, dążenie do współpracy, towarzyskość, sztuka negocjacji i mediacji, zdolność kierowania grupą, dobra orientacja w nowych sytuacjach społecznych, efektywne angażowanie się w interakcje z jedną lub kilkoma osobami w warunkach codziennych lub pracy.
- **Intrapersonalna** (emocje, świadomość, duchowość, intuicja) to umiejętność introspekcji, poszukiwania i poznawania samego siebie, refleksyjność, dobra intuicja, świadomość swoich mocnych stron i słabości oraz swoich stanów i uczuć, rozwinięta wyobraźnia, rozwój duchowy, cenięcie swojej prywatności, indywidualizm, efektywne planowanie osobistego rozwoju, umiejętność kontrolowania siebie w relacjach interpersonalnych.

*Wskazówki dla rodziców. Jak zadbać o rozwój swojego dziecka?
Rodzaje ćwiczeń rozwijających poszczególne rodzaje inteligencji*

Inteligencja słowna:

- codzienne czytanie dziecku
- utrwalanie mylonych liter – wyszukiwanie ich i zakreślanie w kolorowych czasopismach, wklejanie do własnego literowego albumu
- wdrażanie dziecka do czytania sylabami - służy temu odczytywanie pojedynczych sylab, przeciąganie samogłosek, czytanie tekstów z zaznaczonymi sylabami, zapisywanie wyrazów z jednoczesnym wypowiedzeniem pisanych sylab
- czytanie z tłem (wspólnie z inną osobą)
- czytanie ze wskaźnikiem
- czytanie naprzemiennie z drugą osobą
- śledzenie wzrokiem tekstu czytanego przez inną osobę
- czytanie wyrazów podobnych (traktat – tartak – traktor) czytanie treningowe (pobijanie własnych rekordów) – kilkukrotne mierzenie czasu na danym tekście
- założenie dzienniczka czytania
- podsuwanie lektur niezbyt obszernych z większym drukiem
- proponowanie tekstów związanych z zainteresowaniami dziecka
- częste rozmowy z dzieckiem na różne tematy
- zabawy językowe np. rodzic wymawia słowa sylabami lub głoskami, dziecko mówi, jakie to słowo, „domino słuchowe”- wypowiedzenie naprzemiennie słów zaczynających się na głoskę kończącą poprzedni wyraz np. rak – kot – tablica - atlas
- układanie wyrazów z liter wchodzących w skład dłuższego wyrazu
- układanie zdań z rozsypani wyrazowej
- układanie opowiadania z rozsypani zdaniowej
- dobieranie odpowiednich podpisów do obrazków lub odwrotnie
- wyszukiwanie w tekście określonych wyrazów
- słuchanie i rozwiązywanie zagadek.

Inteligencja logiczno-matematyczna:

- gry i zagadki logiczne
- przeliczanie elementów
- liczenie w pamięci
- układanie treści w porządku logicznym
- klasyfikowanie pojęć np. wyszukiwanie w tekstach wyrazów o podanej kategorii np. osoby, zwierzęta, czynności, dobieranie obrazków lub wyrazów parami
- porządkowanie otoczenia np. miejsca do nauki
- usprawnianie dodawania i odejmowania z wykorzystaniem kości i kart do gry:
- rzuty dwiema kostkami, obliczanie sumy, różnicy
- rzuty kostkami, grupowanie kości po 10 kropek, 9,8,7 itd.
- ćwiczenia z kartami do gry, łączenie w pary kart, aby suma wynosiła 10
- ćwiczenia w zakresie mnożenia i dzielenia
- nauka wielokrotności, liczenie co 2,3,4, ...10
- stworzenie własnej gry „memo” – dobieranie w pary kartoników z działaniami na mnożenie z kartonikami z wynikami (iloczynami).

Inteligencja fizyczno-kinestetyczna:

- zabawy i ćwiczenia ruchowe
- uprawianie jakiejś dyscypliny sportowej
- gimnastykowanie się
- zabawy wymagające refleksu
- robótki ręczne, majsterkowanie, modelarstwo
- taniec
- dotykanie, rozpoznawanie kształtów, faktur
- ćwiczenia aktywizujące zmysł równowagi
- rozwijanie orientacji w schemacie własnego ciała (prawa ręka, lewe ucho, prawa noga itp.)
- masaże
- ćwiczenia aktywizujące współpracę półkul mózgowych (np. ćwiczenia naprzemienne, rysowanie oburącz, leniwa ósemka)
- ćwiczenia dłoni – zaciskanie i rozwieranie, obroty dłońmi, zabawy palcami
- gimnastyka oczu: obserwowanie przedmiotów w ruchu, np. toczącej się piłki, podrzucanego balonu, wstążek, wodzenie oczami za przesuwającym w polu widzenia przedmiotem, szybkie, przerywanie wzroku z lewej strony na prawą i odwrotnie, „kości” – wyrzucanie kilku kości do gry (zaczynamy od dwóch i stopniowo zwiększamy ich liczbę), chwilę trwa obserwacja wyrzuconych oczek, zakrywamy kości, po czym dziecko podaje sumę wyrzuconych oczek, „poplątane linie” – wodzenie wzrokiem po linii
- dbanie o relaks dziecka w ciągu dnia.

Inteligencja muzyczna:

- słuchanie muzyki
- śpiewanie piosenek, wymyślanie melodii
- nauka wierszyków, rymowanek, wyliczanek
- zabawy w powtarzanie rymów
- gra na dowolnym instrumencie
- klaskanie do rytmu piosenki
- rozpoznawanie melodii
- ruch w rytmie muzyki transkrypcje muzyki na ruch. Obraz, emocje
- relaksacja przy muzyce
- wymyślanie rymów
- ćwiczenia uwagi słuchowej np. rozpoznawanie dźwięków dochodzących z wewnątrz lub z zewnątrz pomieszczenia
- kalambury pantomimiczne (pokaż słowo, tytuł bajki itp.).

Inteligencja wizualno-przestrzenna:

- tworzenie obrazów, rysunków, plakatów
- posługiwanie się planami i mapami
- przedstawianie informacji w postaci graficznej, np. rysunku do zadań tekstowych z matematyki
- oglądanie obrazków, ilustracji, dzieł sztuki (malarstwo, rzeźba)
- ćwiczenia spostrzegawczości na materiale obrazkowym, liczbowym, geometrycznym, literowym, wyrazowym
- rozwiązywanie rebusów
- wyszukiwanie różnic i podobieństw
- pisanie z pamięci, przepisywanie
- kalambury rysunkowe (odgadywanie na podstawie rysunków wyrazów tytułów itp.).

Inteligencja interpersonalna:

- wprowadzanie jasnych zasad (czas odrabiania lekcji i zabaw, sprzątanie, wyrażanie uczuć w akceptowanych formach „możesz być zły, ale nikogo nie bij i nie obrażaj...”)
- ustalanie z góry konsekwencji nieprzestrzegania zasad
- zachęcanie dziecka i wspieranie w podejmowaniu inicjatywy, docenianie, pozwolenie na popełnianie błędów i ponoszenie skutków własnych działań
- popieranie chęci udziału w kołach zainteresowań ćwiczących umiejętności współpracy z innymi (teatralne, zespoły muzyczne, harcerstwo, gry zespołowe)
- w razie potrzeby korzystanie z literatury, poradników na temat komunikacji międzyludzkiej
- korzystanie z konsultacji z psychologiem
- pamiętanie, że dziecko uczy się przez naśladowanie, a rodzice są dla niego wzorem.

Inteligencja intrapersonalna:

- pisanie, ilustrowanie, wyklejanie pamiętnika
- malowanie, rysowanie wspomnień ze wspólnej wycieczki
- fotografowanie, tworzenie własnego albumu
- rozmowy z dzieckiem rozbudzające ciekawość, dotyczące zjawisk zachodzących w przyrodzie, relacji między ludźmi
- czytanie z dzieckiem bajek, opowiadań i rozmowy o przeżyciach bohaterów
- nazywanie uczuć i emocji
- rozmowy z dzieckiem na temat powodów własnego działania
- rozmowy o przeżywanych emocjach własnych i dziecka
- dostrzeganie potrzeb dziecka i rozmawianie o nich
- przemyślenie własnego systemu wartości i rozmawianie o nim z dzieckiem
- chwalenie dziecka za podjęty wysiłek, a nie tylko za efekty
- stosowanie zasady konstruktywnej oceny – unikaj oceny o dużym stopniu ogólności, mów konkretnie, co widzisz, co ci się podoba i nie podoba np. zamiast „bardzo ładny rysunek” powiedz: „narysowałeś żółte słońce, domek, pieska”.

Zalecana literatura dla rodziców:

- 1) M. Bogdanowicz, A. Adryjanek, M. Rożyńska „Uczeń z dysleksją w domu – poradnik nie tylko dla rodziców” wyd. Operon – omawia problem dysleksji, roli rodzica w zapobieganiu nawarstwianiu się trudności, sposoby na usprawnianie umiejętności czytania i pisania.
- 2) B.H. Baumer „Jak dyslektyczne dziecko nauczyć czytania” KDC – zawiera opis trudności, szczegółowe instrukcje, jak uczyć dziecko fonetyki, czytania, ortografii.
- 3) Faber, E. Mazlish „Wyzwoleni rodzice, wyzwolone dzieci” – przekazuje, jak porozumiewać się z dziećmi, aby u obu stron wyzwolić to, co najlepsze.
- 4) Kozyra „Komunikacja bez barier” – podaje przykłady typowych błędów popełnianych w komunikacji i proste rady, jak naprawić swoje relacje z dziećmi i nie tylko Gordon „Wychowanie bez porażek” – kurs komunikacji w rodzinie zilustrowany wieloma przykładami z życia.
- 5) Zawadzka I. Stanisławska „Moje dziecko. Jak mądrze i dobrze wychowywać” wyd. Czarna Owca – odpowiedzi na najczęściej zadawane przez rodziców pytania. Uczy jak dogadać się dzieckiem i porozumieć na jego poziomie

Pomoce dydaktyczne do wykorzystania w domu:

- 1) Z. Olejniczak, K. Tomczyk „Słowa i głoski” wyd. Annał – zestaw gier i zabaw językowych, ćwiczenia w zakresie budowania i rozumienia wypowiedzi zdaniowych, syntezy i analizy sylabowej i głoskowej, czyli umiejętności niezbędnych w nauce czytania i pisania.
- 2) Z. Olejniczak, J. Wójcicka „Matematyczne rozgrywki” wyd. Annał – zestaw gier i zabaw matematycznych usprawniających m.in. dodawanie i odejmowanie, porównywanie liczebności zbiorów, koncentrację uwagi.
- 3) J. Mickiewicz „Ćwiczenia ułatwiające naukę czytania i pisania dla uczniów klas młodszych” wyd. TNOiK – zeszyt 1,2,3 – ćwiczenia dla uczniów mających trudności w opanowaniu umiejętności czytania i pisania.
- 4) Mańkowska, M. Rożyńska „Ortografia z bratkiem” wyd. Operon.
- 5) Z. Handzel „Loteryjki sylabowe” wyd. Harmonia – loteryjki z zapisanymi pionowo trzysylabowymi wyrazami, pomocne w nauce czytania.